

De Minister voor Rechtsbescherming

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

Datum
12 juli 2022

Ons kenmerk
:

Uw brief van
23 mei 2022

Contactpersoon
|

Uw kenmerk
|

Onderwerp

Advies over het concept voor de aanvulling op de Wet kind, draagmoederschap en afstamming

Geachte heer Weerwind,

Bij brief van 23 mei 2022 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), geraadpleegd over het concept voor paragraaf x Register ontstaansgeschiedenis en afstamming na draagmoederschap van het wetsvoorstel Wet kind, draagmoederschap en afstamming (hierna: het concept).

Volgens de toelichting kunnen ook gegevens van kinderen geboren voor de inwerkingtreding van het wetsvoorstel worden opgenomen in het register. In de toelichting wordt deze terugwerkende kracht niet onderbouwd. Daarnaast wordt de noodzaak van de opname van (bijzondere) persoonsgegevens van de partner van de draagmoeder in het register in relatie tot de gestelde doeleinden en om redenen van zwaarwegend algemeen belang niet aangetoond in de toelichting.

De AP heeft op deze punten bezwaar tegen het concept en adviseert de procedure niet voort te zetten, tenzij het bezwaar is weggenomen.

Strekking van het concept

Bij brief van 24 april 2020 is de AP al geraadpleegd over het concept voor de Wet kind, draagmoeder en afstamming.¹ Dat wetsvoorstel regelt de wijze van het ontstaan van ouderschap na draagmoederschap. Ook regelt dat wetsvoorstel dat informatie over biologische of genetische afstamming wordt opgenomen in een centraal register, zodat het kind kan achterhalen wie zijn of haar biologische ouders zijn.

¹ Concept voor wijziging van Boek 1 en Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de introductie van met name een regeling voor draagmoederschap en een versterking van het recht van het kind op afstammingsinformatie (Wet kind, draagmoederschap en afstamming). De AP heeft daarover op 16 juli 2020 geadviseerd (z2020-07434).

Datum
12 juli 2022

Ons kenmerk

Het thans voorliggende concept bevat de hoofdlijnen van het register. Het register heeft tot doel mogelijk te maken dat het kind toegang verkrijgt tot informatie over diens biologische of genetische afstamming en ontstaansgeschiedenis.² In het register kunnen persoonsgegevens worden opgenomen, waaronder bijzondere persoonsgegevens van het kind, de wensouders, de draagmoeder en haar partner en van gebruikte gametendonoren.³ Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden hierover nadere regels gesteld.⁴ Ook worden de beschikkingen van de rechtbank die betrekking hebben op het draagmoederschap, en de draagmoederschapsovereenkomst opgenomen in het register.⁵ De gegevens worden gedurende ten minste honderd jaren bewaard, te rekenen van de dag waarop het kind is geboren.⁶

Advies

De facto terugwerkende kracht

Volgens de toelichting kunnen ook gegevens van kinderen geboren voor de inwerkingtreding van het wetsvoorstel worden opgenomen in het register.⁷ Hoewel in technische zin 'onmiddellijke werking' ontstaat door toepassing op feiten die niet meer kunnen worden veranderd in feite een met terugwerkende kracht vergelijkbare inbreuk op de rechtszekerheid van draagmoeders.⁸ Ten tijde van de beslissing om draagmoeder te worden konden zij immers nog niet weten dat in de toekomst registratie hiervan zou plaatsvinden. Uit het concept of toelichting blijkt niet in welke gevallen en/of onder welke omstandigheden dit van toepassing is. Zo is uiteraard van groot belang of het ook voor deze gevallen om verplichte registratie gaat. Ook ontbreekt in de toelichting een onderbouwing van deze keuze en de afwegingen met betrekking tot het rechtszekerheidsbeginsel die in dit kader zijn gemaakt.

De AP adviseert om geen gegevens van kinderen geboren voor de inwerkingtreding van de wet op te nemen in het register, tenzij de noodzaak hiervan deugdelijk in de toelichting wordt onderbouwd en het wetsvoorstel in passende waarborgen voorziet, zoals bijvoorbeeld instemming van betrokkenen.

Verwerking persoonsgegevens van partner draagmoeder

Het register heeft volgens het concept tot doel mogelijk te maken dat het kind toegang verkrijgt tot informatie over diens biologische of genetische afstamming en ontstaansgeschiedenis.

Het concept bepaalt dat (bijzondere) persoonsgegevens van (onder meer) de partner van de draagmoeder kunnen worden opgenomen in het register. De noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens van de partner van de draagmoeder voor de genoemde doeleinden blijkt niet uit de toelichting. Ook blijkt niet uit

² Het voorgestelde artikel 1:223, derde lid, BW.

³ Het voorgestelde artikel 1:223, vierde lid, BW.

⁴ Het voorgestelde artikel 1:225, tweede streepje, BW.

⁵ Het voorgestelde artikel 1:223, vijfde lid, BW.

⁶ Het voorgestelde artikel 1:223, zesde lid, BW.

⁷ Artikelsgewijze toelichting bij artikel 1:223 BW.

⁸ Ar 5.61 en 5.62 van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Datum
12 juli 2022

Ons kenmerk

de toelichting dat de verwerking van bijzondere persoonsgegevens van de partner van de draagmoeder noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang.⁹

De AP adviseert om geen (bijzondere) persoonsgegevens van de partner van de draagmoeder op te nemen in het register, tenzij de noodzaak daarvan in relatie tot de gestelde doeleinden en om redenen van zwaarwegend algemeen belang wordt aangetoond in de toelichting.

Statistische doeleinden

Volgens de toelichting zal met het register ook meer inzicht worden verkregen in het aantal keer dat draagmoederschap voorkomt in Nederland of op verzoek van Nederlanders buiten Nederland. Artikelen 24 en 44 van de Uitvoeringswet AVG (UAVG) bieden volgens de toelichting een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens in het register voor statistische doeleinden, reden waarom dit niet als afzonderlijk doel in het concept is opgenomen.¹⁰

Artikel 24 van de UAVG gaat over uitzonderingen op het verwerkingsverbod van bijzondere persoonsgegevens voor (onder meer) statistische doeleinden. Artikel 44 van de UAVG gaat over uitzonderingen op een aantal rechten van betrokkenen ingeval van (onder andere) statistiek. Deze artikelen zien dus niet op het vereiste van doelomschrijving (artikel 5, eerste lid, onder b, van de AVG) en grondslag voor gegevensverwerking (artikel 6, eerste lid, van de AVG), zoals gesteld in de toelichting.

Wel bepaalt artikel 5, eerste lid, onder b, van de AVG dat de verdere verwerking met het oog op statistische doeleinden niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden wordt beschouwd, mits passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen zijn getroffen.¹¹ Maar nu op voorhand al duidelijk is dat persoonsgegevens zullen worden verwerkt voor statistische doeleinden, verdient het vanuit het oogpunt van transparantie en rechtszekerheid de voorkeur om deze gegevensverwerkingen wettelijk te verankeren, waarbij in de toelichting rekenschap wordt gegeven van de gemaakte afwegingen in het kader van het noodzakelijkheidsvereiste.

Overigens gelden de uitzonderingen op het verwerkingsverbod als bedoeld in artikel 24 van de UAVG alleen als wordt voldaan aan de daarvoor genoemde cumulatieve voorwaarden.¹² Uit de toelichting blijkt niet dat aan deze voorwaarden zijn voldaan. Met name is niet gebleken dat het vragen van uitdrukkelijke toestemming onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost.

⁹ Artikel 9, tweede lid, onder g, van de AVG.

¹⁰ Artikelsgewijze toelichting bij artikel 1:223 en toelichting algemeen deel, paragraaf 6.1.

¹¹ Overeenkomstig artikel 89, eerste lid, van de AVG.

¹² Deze voorwaarden zijn:

- a. de verwerking is noodzakelijk met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden overeenkomstig artikel 89, eerste lid, van de verordening;
- b. het onderzoek, bedoeld in onderdeel a, dient een algemeen belang;
- c. het vragen van uitdrukkelijke toestemming blijkt onmogelijk of kost een onevenredige inspanning; en
- d. bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad.

Datum
12 juli 2022

Ons kenmerk

De AP adviseert om de statistische doeleinden en de gegevensverwerkingen in dit kader wettelijk te preciseren en de noodzaak van deze gegevensverwerkingen te onderbouwen in de toelichting. Ook adviseert de AP om in de toelichting te onderbouwen dat wordt voldaan aan een uitzondering op het verwerkingsverbod van bijzondere persoonsgegevens, zoals bijvoorbeeld genoemd in artikel 9, tweede lid, onder j, van de AVG.

Bewaartermijn

Volgens het beginsel van opslagbeperking mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is.¹³ Een algemene normstelling zoals deze brengt mee dat er moet worden geconcretiseerd voor specifieke gegevensverwerkingen.

Het concept stelt een bewaartermijn van ten minste honderd jaren. Het beginsel van opslagbeperking vergt daarentegen een maximale bewaartermijn.

De AP adviseert om de minimale bewaartermijn te wijzigen in een maximale bewaartermijn.

Openbaarmaking van het advies

De AP is voornemens dit advies openbaar te maken op de website www.autoriteitpersoonsgegevens.nl zodra de tekst van het (gewijzigde) concept openbaar is. De AP verneemt graag het moment waarop openbaarmaking wordt verwacht, zodra dit bekend is.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens

Vicevoorzitter

¹³ Artikel 5, eerste lid, onder e, van de Algemene verordening gegevensbescherming.